

فهرست

- 580..... سخن سردبیر
- تبيين مبانی انسان‌شناختی در قرآن کریم و
 583..... کاربرد آن در تحول علوم انسانی
- / یاسرملکی / امیر جودوی / غلامحسین خسروپناه
 ظرفیت‌شناسی مطالعات میان‌رشته‌ای علوم قرآن و
 603..... حدیث (مطالعه موردی تحلیل محتوا).....
- / فتحیه فتاحی‌زاده / فرشته معتمد لنگرودی
 بحرانهای معرفتی و درونی و تأثیر آنها بر گرایش جوانان
 به جرایم منافی عفت 625.....
- / سیامک جعفرزاده / صدق‌محمدی
 واکاوی مبانی فیزیولوژی، زیست‌شناختی و
 647..... جامعه‌شناختی تفکیک جنسیتی در آموزش
 / محمدرضا یوسف‌زاده / داود میرزایی‌فر
 شاخصه‌های تمدن‌ساز در اصول اعتقادی از منظر
 671..... آیت‌الله خامنه‌ای
- / حیدر همتی / محسن قمی
 دلالت‌های نظریه جهان‌های اجتماعی در بازسازی تحلیل
 687..... گفتمان لاکلا و موفه (نهیذ نظریه گفتمان بومی)
- / سید محمدحسین هاشمیان / حمیدپارسانیا
 / سید مهدی سیدمحسنی باغسنگانی
 بررسی شبهات حدیثی متقلان حدیث شیعه در ایران معاصر 707
 / شهرام داراب‌پور / مهدی مهریزی / سید محمدعلی ایازی
 تأثیر سیاست‌های دولت بر وقوع توسعه سیاسی و
 723..... شکل‌گیری جامعه مدنی در ایران.....
- / علی شیاری / محمد مهدی فرهنگی
 جایگاه عدالت در تحقق وحدت امت اسلامی با
 خوانش امیرالمؤمنین علی(ع) 745.....
- / محمدرضا بهدار / مهدی زارع
 اصل برابری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران 763
 / عبدالرضا لطفی / رضا دهقانپان
 بررسی و تبیین باور به توحید در میان ایرانیان قبل از
 779..... اسلام (موردپژوهی دین زردشت)
- / داوود رنجبران
 799..... نمایه
- 820..... چکیده انگلیسی

فصلنامه مطالعات معرفتی در

سال بیست و سوم / شماره چهارم ، زمستان 1398

ISSN 2322-5246

صاحب امتیاز:

پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

مدیر مسئول: حجت‌الاسلام دکتر حبیب محمدنژاد

سردبیر: حجت‌الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه

هیئت تحریریه: (به ترتیب الفبا)

جواد اژه‌ای، دانشیارگروه روانشناسی تربیتی و مشاوره دانشگاه تهران

و هیات علمی معین پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی

رضا برنجکار، استاد گروه فلسفه دانشگاه تهران

عبدالحسین خسرو پناه، استاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و

هیات علمی معین پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی

نیکزاد عیسی زاده ، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران-مرکز تحقیقات

علوم قرآن، حدیث و طب

رضا فیروزی ، استاد گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ارومیه

محمد محمدرضایی، استاد گروه فلسفه دانشگاه تهران

حسن‌ملکی، استاد گروه برنامه ریزی درسی دانشگاه علامه طباطبایی و

هیات علمی معین پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی

ویراستار فارسی: کورش گوهریان

ویراستار انگلیسی: بهرام انجم روز

حروفچینی و صفحه آرایی: مرتضی گنجی استانجین

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان قدس و

وصال، کوچه اسکو، پلاک 15، کد پستی: 1417833411

تلفکس: 021-84222481

«فصلنامه در سایت ISC ، noormags و magiran نمایه می‌شود»

Website: <http://ksiu.nahad.ir>

E-mail: dislamic5@gmail.com

قیمت: 100000 ریال

سخن سردبیر

بشر پس از دستیابی به برخی علوم تجربی و کشف ناسازگاری برخی از این یافته‌ها با آموزه‌های تورات و انجیل، نسبت به قابلیت این کتب مقدس برای مرجعیت و هدایت بشر تردید کرد. این شک کم‌کم تقویت شد تا اینکه تصمیم بر جدایی کامل علوم تجربی از منابع دینی مسیحیت و یهودیت؛ یعنی سکولاریزم گرفته شد.

علم سکولار در دو سه قرن اخیر خدمات بسیار زیادی در ابعاد مختلف، از جمله رفاه و آسایش برای بشر انجام داد؛ ولی هنوز شاهدیم که بشریت در کل جهان و از جمله کشورهای پیشرفته، گرفتار ظلم، تجاوز، تبعیض، جنگ، فقر، اختلاف طبقاتی، فروپاشی خانواده‌ها، فساد، فحشا، برده‌داری مدرن، کمبود محبت، بی‌توجهی به فضایل اخلاقی، تنیدگی‌های روحی، افسردگی، فقر فرهنگی و از آن جمله فقر ایثار و احسان و... است؛ یعنی انسان در جهان مرفه امروز، آرام نیست و از جهانی که در آن می‌زید، رضایت ندارد.

پیامبر اسلام(ص) در پایان عمر شریف خود، انسانها را به قرآن و عترت توصیه فرمودند. قرآن، از یک سو کتاب هدایت و جامع تمام آن چیزی است که انسان در مسیر هدایت نیازمند آن است و از سوی دیگر، تنها کتاب آسمانی تحریف‌ناشده در دست انسانهاست.

در عصر حاضر که علم و اخلاق و معنویت دچار بحرانهای عدیده‌ای شده است و انسان احساس آرامش نمی‌کند، هیچ مسلمانی در اینکه تنها راه برون‌رفت از این مشکلات پذیرش مرجعیت قرآن و عترت است، تردید نمی‌کند؛ بلکه هر انسان عاقلی در چنین امری شک به خود راه نخواهد داد.

مرجعیت علمی قرآن، به خصوص در علوم انسانی، به معنی کنار گذاشتن تجربه و آزمون و خطا نیست؛ بلکه توسعه منابع استنباط و قبول وحی به عنوان منبعی خطاناپذیر در کنار سایر منابع کسب علم است.

مقام معظم رهبری در دیدار دست‌اندرکاران اولین کنگره قرآن و علوم انسانی می‌فرماید: در این کنگره شما دو بخش مهم وجود دارد: یکی قرآن، یکی علوم انسانی. مسئله قرآن و مرجعیت قرآن و رجوع به قرآن و استفهام از قرآن در مسائل گوناگون فکری و عملی و اجتماعی و سیاسی و حکومتی و مانند اینها، خیلی چیز مهمی است. ما واقعاً در این زمینه‌ها کم کاریم؛ واقعاً کم کاری داریم، [و در زمینه] تدبیر در قرآن برای کسانی که اهل تدبیرند. [این] نشان می‌دهد که ما خیلی خودمان را محروم کرده‌ایم از آیات الهی و از رهنمودهای آیات الهی در زمینه‌های گوناگون. خب، خود این مرجعیت قرآن برای این مسئله مهم، یک موضوع اساسی و حساس است. علوم انسانی و اهتمام به آن و توجه به آن - که چند سال است که بر سر زبانها رایج است - هم یک مسئله است. کار شما پیوند زدن این دو امر مهم با یکدیگر است و این به نظر من خیلی مهم است؛ خیلی بجا است که هر چه می‌شود در این زمینه تلاش صورت بگیرد.

در چند روز اخیر که جهان درگیر ویروس کروناسست، عده‌ای این بلا و آزمایش الهی را فرصت دانسته، از آن برای ایجاد تقابل بین علم و دین استفاده کردند و سخنان علما را مبنی بر توصیه به دعا و مناجات با خداوند برجسته کرده، در مقابل توصیه پزشکان و متخصصان بر رعایت بهداشت و انجام دستورالعملهای درمانی قرار دادند. دین اسلام عوامل مؤثر بر جهان را دو نوع مادی و مجرد(غیر مادی) می‌داند و ضمن تأکید بر عوامل مادی، از سایر عوامل مؤثر نیز غفلت نمی‌کند و این امر نه تنها تقابل دین و علم

نیست، بلکه نشان‌دهنده مکمل بودن این دو است. بی‌شک مرور غیر مغرضانه بر توصیه‌های علما در این چند روز، به خصوص توصیه‌های مقام معظم رهبری، نشان‌دهنده همین موضع صحیح دین است که پذیرش مرجعیت منابع دینی از جمله قرآن، به معنی نفی مرجعیت تجربه نیست. هر دو عوامل مادی و مجرد را مد نظر قرار داده، ضمن توصیه به رعایت دستورالعملهای متخصصان، به دعا و مناجات نیز توصیه فرموده است.

سردبیر